

Näringsdepartementet
Regeringskansliet ”remissvar”
103 33 Stockholm

Datum
2017-03-07
Ert datum

Vår referens
Martinsson/Moberg
Er referens

STs yttrande över Landsbygdskommitténs betänkande (SOU 2017:1): För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

Betänkandet i huvuddrag:

Sedan sommaren 2015 har den parlamentariska landsbygdskommittén haft regeringens uppdrag att ta fram förslag på hur glesbygden kan stärkas framöver. Samtliga riksdagspartier har ingått i den kommitté som lade fram sitt slutbetänkande i januari 2017. I en egen kommentar skriver kommittén att det är en stor utmaning att lämna förslag på en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder fram till år 2015. Fackförbundet ST anser att uppdraget att formulera långsiktiga politiska lösningar för ett sammanhållet Sverige i grunden är bra.

Sammanfattning av STs ståndpunkter:

- STs uppfattning är att staten ska finnas i hela landet. Den statliga verksamheten ska präglas av god kvalitet, hög effektivitet och rättssäkerhet. På så vis upprätthålls medborgarnas förtroende för staten. Det bidrar till att hela Sverige håller ihop.
- Sverige behöver fler poliser och fler polisstationer på fler platser. Försvaret behöver utvecklas och det behövs också fler nya medarbetare på de myndigheter som medborgarna har mycket och ofta kontakt med i sin vardag. Infrastrukturen är kraftigt eftersatt och behöver rustas upp. ST anser därför att regeringen i första hand ska rusta och bygga vidare på redan befintlig statlig verksamhet ute i landet, istället för att flytta 10 000 statliga jobb från Stockholmsregionen såsom landsbygdskommittén föreslår. Erfarenheter från när flytt av statliga jobb tidigare har skett, visar att detta både är dyrt och medför brister i kvaliteten under en övergångsperiod.

Fackförbundet ST

Box 5308, 102 47 Stockholm
Besök: Sturegatan 15
Tfn: 0771-555 444 Fax: 08-24 29 24 ST Direkt: 0771-555 444
E-post: st@st.org Webbplats: www.st.org
Organisationsnummer: 802003-2101
Pg: 11 44-5 Bg: 365-60 71

- Ett självklart villkor om statliga jobb ska kunna flyttas är att regeringen bidrar till en snabb och smidig omställning och avsätter ekonomiska resurser för detta.
- ST menar att det är möjligt att skapa fler kvalificerade statliga jobb utanför storstadsregionerna genom att förlägga nya myndigheter dit.
- I likhet med kommittén anser ST att företag och boende i landsbygderna måste ha tillgång till digital infrastruktur med hög överföringskapacitet och god täckningsgrad, men att det är en alltför blygsam målsättning att hela landet ska ha tillgång till detta först år 2025.
- ST förslår att staten ska samla hela sin IT-infrastruktur hos en aktör, förslagsvis Svenska kraftnät. Det innebär bland annat att Teracom avbolagiseras.
- ST delar landsbygdskommitténs uppfattning om att avvisa förslag som 2015 års postlagsutredning lagt fram och som innebär en försämring av postservicen i landsbygderna. ST menar bland annat att postutredningens förslag hotar femdagarsutdelningen. Om förslagen genomförs kommer de att innebära försämrade möjligheter att bo och verka på landsbygden.

Statskontorets utredningar:

Det är viktigt att det finns många knutpunkter med statlig service utanför storstadsregionerna. Orter såsom Luleå, Umeå, Karlstad och Östersund för att nämna några, fungerar som utvecklingsmotorer för jobb och för att företag ska finna arbetskraft inom breda geografiska områden. Vi menar att det finns många aspekter att ta hänsyn till vid lokalisering av myndigheter.

ST har tidigare välkomnat att regeringen gett Statskontoret i uppdrag att ta fram ett samlat underlag avseende statliga myndigheters beslut om lokalisering. Vi delar följande slutsatser som Statskontoret kommit fram till:¹

- Myndigheternas lokalisering kan vara angiven av regeringen genom myndigheternas instruktion. Om inte, är det en fråga för myndigheternas ledning att besluta om.
- Beslut om lokalisering inom myndigheterna bör fattas av myndighetens ledning. Beslutet bör baseras på en samlad konsekvensanalys som dokumenteras.
- Myndigheternas lokalisering ska utgå från myndighetens uppdrag, som anges i instruktion, verksamhetsspecifika författningar och regleringsbrev.
- Myndigheterna ska vid beslut om lokalisering utgå från myndighetsförordningens krav att bedriva verksamheten effektivt och hushålla med statens medel. Samma krav ställs i förordningen om statliga myndigheters lokalförsörjning.
- Myndigheterna ska vid beslut om lokalisering utgå från de krav på servicegivande som verksamheten ställer.
- Myndigheterna bör överväga nya former för sin fysiska service för att

¹ 2016:8 Statliga myndigheters lokalisering - Ett samlat underlag
Fackförbundet ST

möta den demografiska utvecklingen.

- Myndigheterna ska vid beslut om lokalisering ta hänsyn till regional tillväxt.

Staten ska finnas i hela landet

STs uppfattning är att staten ska finnas i hela landet. Den statliga verksamheten ska präglas av god kvalitet, hög effektivitet och rättssäkerhet. På så vis upprätthålls medborgarnas förtroende för staten. Det bidrar till att hela Sverige håller ihop.

I kommitténs betänkande lyfts särskilt 23 kommuner fram. Dessa anses stå inför mycket stora utmaningar nu och i framtiden. Utmärkande för dessa små kommuner är bland annat en stor utflyttning av invånare och en åldrande befolkning. Delar av samhällsservicen har här också monterats ner.

ST anser att det är viktigt att jobb skapas och att företag kan finna arbetskraft i hela landet. Att skapa förutsättningar för människor att kunna bo och verka i hela landet är en viktig del för Sveriges utveckling. Men för att det ska fungera måste det också skapas kvalificerade statliga jobb utanför storstadsregionerna. ST har vid flera tillfällen undersökt och åskådliggjort denna problematik och resultaten har redovisats i ett antal rapporter². STs rapport ”När förtroendet för samhällets institutioner sviktar - Vad kan staten göra?”³ visar att nästan 27 procent av jobben vid de statliga myndigheterna har försvunnit i glesbygden under en tioårsperiod. I de svenska stödområdena A-B, områden som är särskilt utsatta, har nästan 2 500 statliga myndighetsjobb försvunnit under samma period. Vi frågar oss om det är en särskilt klok politik att staten först drar tillbaka sin närvaro så att jobb försvinner i dessa områden för att sedan söka ekonomiskt stöd från olika EU-institutioner för arbetsmarknad och samhällelig service?

Istället för dyra flyttlass - bygg vidare på befintlig statlig verksamhet ute i landet

Under senare år har staten centraliserats allt mer. De flesta statliga jobb finns i Stockholm, Göteborg och Uppsala. Landsbygdskommittén föreslår att 10 000 statliga jobb ska flyttas från Stockholmsregionen till andra delar av landet. Även regeringen har uttalat att den vill flytta statliga jobb. Hittills har beslut tagits om att flytta Fastighetsmäklarnämnden till Karlstad och delar av E-hälsomyndigheten till Kalmar. ST menar att det både är en dyr och oklok politik att flytta statliga jobb. I facit av tidigare flytt av jobb som har gjorts har kompetenstappet varit stort under en övergångsperiod och verksamheten har påverkats negativt under flera års tid.

Ett självklart villkor om statliga jobb ska kunna flyttas är att regeringen bidrar till en snabb och smidig omställning och avsätter ekonomiska resurser för de personer som vill eller som tvingas flytta med.

Vi ser att det finns brister ute i den statliga verksamheten. På många arbetsplatser där våra medlemmar finns är det en ansträngd arbetssituation och arbetsbelastningen är hög. Upplevelsen från medborgarna är att de inte får hjälp i rimlig tid eller att de inte får någon kontakt alls. För att tillgodose medborgarnas behov av service men också av rättssäkerhet behöver befintliga statliga

² <https://st.org/om-st/sts-rapporter/staten-i-hela-landet>

³ <https://st.org/om-st/rapporter/fortroende-samhallet>

verksamheter anställa mer personal. Detta är också viktigt utifrån perspektivet att Sveriges befolkning har ökat snabbt och fortsätter att öka.

Vi anser att regeringen i första hand ska bygga vidare på redan befintlig statlig verksamhet för att rusta landet. Infrastrukturen och järnvägsunderhållet är gravt eftersatt och behöver rustas. Det behövs fler poliser och fler polisstationer på fler platser. De myndigheter som medborgare har mycket kontakter med i sin vardag behöver mer resurser så att de kan ge den allra bästa servicen. På kort tid har säkerhetsläget förändrats för Sverige. Vi behöver därför utveckla vårt försvar och anställa fler i försvaret.

Förslag för att stärka statlig service

Vi ser positivt på att landsbygdskommittén lämnar ett antal förslag som handlar om att stärka den statliga servicen och närvaron ute i landet. Att regeringen i sin styrning av relevanta myndigheter tydliggör tillgänglighetsmål och lokal närvaro är ett sätt att komma åt den nuvarande centraliseringen av statlig verksamhet. Kommittén föreslår också ökad samordning mellan Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Vi kan se vissa fördelar med en ökad samordning men ställer oss tveksamma till att man vill lyfta ut lokal service i en separat organisation. Att förlägga nämnda myndigheters lokala service i en egen organisation alternativt i statens servicecenter kommer sannolikt skapa sina egna samordningsproblem. Vi ser emellertid att det kan finnas fördelar med att samlokalisera Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Polismyndigheten med de övriga tre myndigheterna i lokala servicekontor, när så är lämpligt.

I början av 2000-talet ersatte Posten (numera PostNord) sina postkontor med ombud. Detta ledde till en markant ökning av antalet serviceställen. Under senare år har dock antalet postserviceställen minskat i hela landet. I områden med låg eller mycket låg tillgänglighet är minskningen drygt 21 procent mellan 2009 och 2014. I likhet med utredningen avvisar ST beredningen av 2015 års postlagsutrednings betänkanden de förslag som innebär en försämring av postservicen i landsbygderna. ST anser att postutredningens förslag hotar femdagarsutdelningen, framförallt för de som har lantbrevbäring i norra Sverige. Om förslagen genomförs kommer de innebära försämrade möjligheter att bo och verka på landsbygden men de kommer också innebära att våra medlemmars arbetsmiljö försämras. Den fortsatta prisreglering som utredningen föreslagit gör att PostNord inte kommer få ta betalt vad det kostar att bära ansvaret för samhällets postservice. Det gör att allt färre medarbetare ska ansvara för att bära ut post till allt större områden

Förlägg nya myndigheter utanför storstadsregionerna

Vi ser att det också är möjligt att skapa fler kvalificerade statliga jobb på orter utanför storstadsregionerna genom att förlägga nya myndigheter dit. Regeringen hade chansen att visa på goda exempel när de relativt nyinrättade myndigheterna Skolforskningsinstitutet och Upphandlingsmyndigheten skulle starta. Men istället förlades båda myndigheterna till Stockholmsregionen. Det är väl inte regeringens mening att de här båda myndigheterna ska utlokaliseras något år efter att de har startat? Ett annat exempel är att Svenska institutets verksamhet på Gotland lades ner efter att regeringen dragit ner anslagen för verksamheten och de tolv tjänsterna flyttades till kontoret i Gamla stan i Stockholm.

Samma dag som Landsbygdskommittén föreslog att 10 000 statliga jobb skulle flyttas från Stockholm tog Luftfartsverkets styrelse ett inriktningsbeslut i motsatt riktning som innebär att flygtrafiken vid fem flygplatser ska fjärrstyras och 50 flygledartjänster flyttas från Kiruna, Östersund, Umeå, Visby och Malmö till Stockholm.

I regleringsbrevet för 2017 har regeringen gett Migrationsverket i uppdrag att redovisa vilka effektiviseringsvinster som kan uppnås genom koncentration av verksamheter som saknar regional förankring. Det skapar en stor osäkerhet när regeringen talar om utlokalisering av myndigheter och samtidigt i konkreta beslut fortsätter att koncentrera myndigheter till Stockholmsregionen. STs fokus ligger på att myndigheterna ska kunna garantera en god statlig service i hela landet. För STs del är det viktigt med att säkerställa kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet i statlig verksamhet.

Regeringens nuvarande politik där man säger en sak, utlokalisering, och gör en annan sak, koncentration, leder inte bara till osäkerhet. Det äventyrar också möjligheterna att på lång sikt garantera en god hållbar statlig verksamhet i hela landet.

Tillgång till digital kommunikation i hela landet

ST delar kommitténs uppfattning att möjligheten att kommunicera och ta del av information digitalt är helt avgörande för att göra det möjligt att bo, leva och driva företag i landsbygderna. I likhet med kommittén anser vi att företag och boende i landsbygderna måste ha tillgång till digital infrastruktur med hög överföringskapacitet och god täckningsgrad. Vi ställer oss bakom förslaget till nytt mål, att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s och att regeringen ser över förordningen om elektronisk kommunikation med målet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster. Vi anser emellertid att det är en alltför blygsam målsättning att hela landet ska ha tillgång till denna digitala infrastruktur först år 2025.

ST föreslår att staten samlar all IT-infrastruktur hos en aktör

För att förbättra förutsättningarna för god bredbandstillgång i hela landet föreslår kommittén att statens digitala infrastruktur ska samordnas enligt förslaget i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1). ST delar uppfattningen att det är viktigt med en tydligare samordning av den statliga bredbandsinfrastrukturen men anser att de förslag som den särskilda utredaren presenterade i betänkandet SOU 2016:1 inte är tillräckligt långtgående för att skapa bra förutsättningar för god bredbandstillgång i hela landet. Istället för den begränsade samordning mellan främst Svenska kraftnät och Trafikverket som föreslagits anser vi att staten bör samla hela sin IT-infrastruktur hos en aktör, förslagsvis Svenska kraftnät. Detta innebär bland annat att Teracom avbolagiseras och att bolagets verksamhet och tillgångar överförs till Svenska kraftnät. Andra hel- eller delstatliga aktörer som skulle påverkas av en sådan tydligare samordning är Trafikverket, Vattenfall, Försvarmakten, MSB, Triangelbolaget och Telia.

Vad gäller Telia så är bolagets svenska nät redan i dag separerat från den övriga verksamheten i ett separat bolag. Som ett led i att förbättra samordningen av statens investeringar i infrastruktur bör staten köpa loss det svenska nätbolaget från Telia.

Stockholm den 7 mars 2017

Britta Lejon

Förbundsordförande Fackförbundet ST

